

GĄSKA (36) *sb f*

f (27), *m* (9) [*w funkcji n-pers*]

sg N gąska (12). ◇ *G* Gąski (1). ◇ *D* gąsce (2). ◇ *A* gąskę (4). ◇ *I* gąską (1). ◇ *L* gąsce (3). ◇ *V* Gąska (2), Gąsko (1) *KochFr* (2 : 1). ◇ *pl N* gąski (3). ◇ *G* Gąsk [*n-loc*] *ZapWar* (2), gąsek (1) *KlonFlis*. ◇ *L* Gąsk(a)ch (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (dwa z tych samych przykładów) – XIX w.

1. *Dem. od „gęś” lub młoda gęś (w odniesieniu do ptaków domowych i dzikich); anserculus Mącz, Calep, Cn; cheniscus Cn (19) : Vpiekli łobie Gąłkę/ y w piec ią wltáwili RejFig Ee2v; Mącz 11a; BielSat C4v; RejZwierc 109; Poiedźmyż ták domu/ bądź zaiączku w leśie/ Przeštániemy ná gąłce/ dóbra o tym cześie. BielRozm 23 [idem BielSat]; Calep 73b; Dłoniátonogie gąłki káždą tonią Rybę vgonią. KlonFlis B4v, F3v.*

W porównaniu (1): Siedzi zwieśiwłzy głowę by ná wiofnę gąłká/ Gdy ią owo podfkubą/ nie wesoł ni kąłká. RejWiz 70v.

Przysłowie: Nie pomoże nic Gąłce choć z Lábęciami pływa/ Przedię między białemi náłzá Gąłká siwa. RejWiz 98; Bo chociaiy w Lábęciem gniaźdzye/ Czáfem łzárą gąłkę znaydzye/ Nie pomoże iey nikąłká/ Przedię ząwždy gąłką gąłká. RejPos Ooo6; RejZwierc 220.

Fraza: »gąska gąga« (1): áno kurki gmerzą/ áno gąłki gągáią/ [...] tylko łobie mowić/ vżyway miła dużo małz wżytkiego dobrego dofyć RejZwierc 109.

W przen (2) : By Gęsi trawę łkubąc na ziemię pátrzymy/ Alkąd Orzeł przypásć ma o tym nie myłlimy. Ano to Więc zły Orzeł co przypádnie z gory/ Zániemie czáfem Gąłkę połpołu y s piory. [...] Chociaiy nas y po części czáfem podfkubáią/ Przedię Gąłki nie dbáią gdy im owlá dáią. RejZwierc 246v.

Przen: Głupi (1) : ále wdy/ kiedy by kto łobie ze czterzech/ ábo s piáci barw połpołu/ dał łuknię wczynić/ [...] y przyłzedłby tu między nas/ prawdá żeby káždy z nas łobie pomyslił/ co to zá gąłká. GórnDworz L7v.

2. *Larwa motyla i niektórych błonkówek o ciele wydłużonym i walcowatym, zbudowanym z kilku pierścieni; gąsienica; eruca Murm, BartBydg; campe Murm (2) : Murm 98; Eruca, dr. vermis frondium, wąszyenycza, gąszka BartBydg 52.*

3. *n-pers (9) : Iłch Zibura Chlop kthori łzyą v Gąłky y wczągielnyczach chowa vkradł líłfy y kuną v Nołfalia Zida LibMal 1549/150; O Gąłce. ALbo Stás/ albo Gąłká/ przedię ktoś niemądry/ Częłtował pánią [...] iądry. KochFr 77; Nagrobek Gąłce. IVż nam/ Gąłká nieboże/ nie będziefz błáznował KochFr 130; Iużeś łećiał zá morze/ Gąłko/ iużeś w dole/ A czarnéy Perfephonie łzpaczkuiefz przy łtole. KochFr 130, 130, 131 [2 r.].*

4. *n-loc »Gąski« (6) : Przedali szuknya rzezniczczé doroczye wgąłkach za polkopy LibMal 1545/108v, 1546/ 117v, 118, 1547/ 124.*

Zestawienie (2): yakom ya vyednal marczyná szgąszk szyakvbem brathem yago sthrycznem o wszythky krzywdy. ZapWar 1505 nr 1998, 1505 nr 1998.

Synonimy: 2. liszka, wąsienica, wąsionka.

Cf [DŁAWIGĄSKA], GĄSIANKA, GĄSIĄTKO, GĄSIENICA, GĄSIĘ

